

קבורת מתי חוץ לארץ בארץ ישראל - שיעור 322

I. אם הוא מצוה או מעלה או רק רשות או יש איסור בדבר עיין בשו"ת מהרשד"ם (י"ד ר"ג) דיש ד' שיטות בדבר

(א) עיין במועד קטן (כ"ה:) דרב הונא ריש גלותא הוי ומת שם והעלותו לארץ ישראל לקבורה ועיין שם בירושלמי דיש מחלוקת אם הקבורה בא"י מכפרת גם על הישיבה בחו"ל אבל לכו"ע יש ענין רב ונכבד בקבורת א"י ואמרו שם שרבי מאיר נפטר בחו"ל ובקש לקברו בא"י ועיין ברש"י (מ"ק כ"ג:) שמביאין ארונות מבבל לארץ ישראל

(ב) אמנם הירושלמי כלאים (ט - ג) הביא דרבי בר קיריא מזה על זה והביא הפסוק ואני קורא עליהן ונחלתי שמתם תועבה בחייכם ותבאו ותטמאו את ארצי במיתתכם לכן דבר מאוס הוא ורבי אלעזר פלג עליו דכיון שהן מגיעין לא"י הן נוטלין גוש עפר ומניחין על ארונו דכתיב וכפר אדמתו עמו ולכן לשיטתו הטעם של כפרה עדיף מהטעם של מטמא ארץ ישראל ויש עוד שיטה (כתובות קי"ח:) במעשה בארונו של עולא דמשמע דהוי רק רשות

(ג) הזוהר (פרשת אחרי מות דף ע"ג:) הכריע כרבי קיריא דאין קוברין מתי חו"ל בא"י משום דמטמא א"י וכן הכריע הסאטמאר רבי (דברי יואל 3 - דף תקט"ו) כהזוהר ועיין בספר טהרת יו"ט (ו - ז") שהביא תשובה ארוכה על ענינינו מאב"ד דסאטמאר ופסק דאין מצוה או מעלה וגם אין איסור בדבר אלא הוא רק רשות ותלוי ברצון הנפטר

(ד) אמנם הרמב"ם (מלכיס ה - י"ח) כתב דכל השוכן בא"י עונותיו מחולין וכן הקבור בו נתכפר לו וכאלו מקום שהוא נקבר מזבח כפרה שנאמר וכפר אדמתו עמו ואינו דומה קולטתו מחיים לקולטתו אחר מיתה ואעפ"י כן גדולי החכמים היו מוליכין מתיהם לשם ... צא ולמד מיעקב אבינו ויוסף הצדיק אמנם י"א דרק גדולי חו"ל ראויים לקבורה בא"י או הקרובים לא"י כמו בבל או מצרים ולא הרחוקים כמו ארצות הברית

(ה) איברא י"א דרבי בר קיריא מזה רק על מתי עשירי חו"ל וכדומה שהיו להם האפשרות לעלות גם בחייהם ובאים לאחר מותם אבל בשאר מתים מותרים (שבת הלוי 3 - ר"ז) וע"ז חלק רבי אלעזר דיש כפרה בקבורה בא"י לכל

(ו) בילקוט מעם לועז (ויחי דף תש"ג) כתב דיש בו מעלות בקבורה בא"י (כ) שקמים לתחית המתים לפני קבורי חו"ל (כ) שהם ניצולים מצער גלגול מחילות מחו"ל לא"י שהוא צער גדול ועיין בכתובות (קי"ח:) שמוכח דהא דהקפיד יעקב להוליך לא"י אינו משום כפרה אלא משום שקבורי א"י חיים תחילה וכן משמע מרש"י דיעקב לא היה צריך לזכות א"י רק מטעם תחית המתים תחילה ולכן לשאר אינשי דאינם צדיקים גמורים יש ב' טעמים משום כפרה ומשום תחית המתים תחילה ודוחה הטעם של מטמא א"י

(ז) ועיין באבות דרבי נתן (פרק כ"ו) לפי נוסחת הגר"א דכל הקבור בירושלים כאילו קבור תחת כסא הכבוד

(ח) השו"ע (י"ד ע"ג - ה) פסק דאפילו פינוי המת מותר כדי לקוברו בא"י וכ"ש בנ"ד

ולא כתב שהוא מצוה

ט) עיין בספר מהרבי לוי בן חביב (ס"ג) דת"ח שנפטר בחו"ל וגילה דעתו בפירושו להקבר בחו"ל מ"מ מותר לבניו להעלותו לקבורו בא"י ומצוה נמי איכא דאנן סהדי שרצונו בכך וכ"כ המהרש"א (צח צתרא ג"ק).

י) כן פסק השו"ת הר צבי (י"ד רע"ד) בארונו של האדמו"ר מקרלין בארצות הברית דאפילו מי שנקבר בלי תנאי מותר לפנותו ולהעלותו לא"י וגם מצוה לעשות כן ואפילו מגלה שלא להעלותו לא"י מ"מ מצוה להעלותו

יא) כמו כן כתב המשנה הלכות (ד - קמ"ה ותניינא 3 - רנ"ז ורנ"ח) ושו"ת יחזה דעת (ד - ג"ז) והחלקת יעקב (ג - קמ"ז) דמצוה לקבור את מתי חו"ל בא"י וכ"כ השו"ת באר משה (ז - דף ש"ז)

יב) ועיין עוד בכתבי רב הינקין (3 - דף 90-91) דלעלות מתי חו"ל לא"י מנהג רע הוא דהוא גזל מאלמנות ויתומים ועניים דהוצאות קבורה בא"י יקר מאד ולכן צריך לנהוג כהזוהר מ"מ בימינו אין חילוק בין ההוצאות לא"י ולחו"ל כמו שאבאר למי שצריך לדעת

יג) שמעתי דטעם דרב יעקב קמנצקי נקבר בחו"ל היה למעט הוצאות וטירחת משפחתו לבקר קברו ועוד שאשתו מזיווג ראשון נקברה בחו"ל וע"ע באג"מ (3 - י"ד קס"ז) דכל המנהג דהליכה על קברי אבות אינו חיוב לכתבי האר"י ז"ל שהביא המג"א (תקנ"ט - סקט"ז) (התשובה לענין פינוי קבר ד' Akron, Ohio)

יד) עיין באג"מ (י"ד 3 - קנ"ד) בנוגע לענין פינוי המת מביה"ק לא"י דמותר דכיון שלכפרה דידיה הוא ליכא בזיון להמתים שנקברו שם וגם אין בזיון למת עצמו ואינו מחלק בין מת גדול בתורה או לא (husband recovered)

טו) בענין פינוי עצמות השר משה מונטיפיורי לא"י כתב האג"מ (י"ד ג - קנ"ד) דאסר לפנה אפילו לא"י דההיתר רק לבנים שרוצים טובת אביהם ואמם ויהיה כמבזין את כל רבותינו מימות עולם והוא צוה שיקברוהו דוקא בעירו בחו"ל ולא יעבור על צואתו

טז) אמנם אין להשתמש בבית לווית של ישראל אם מייקרין ההוצאות ביותר והוא גרוע מלהרבה המכיר ממני אוכלי חיי נפש (סו"מ רל"א - כ"ה) ומצד זה עשה ר"ג תקנה והטשאפעל שמייקרין ההוצאות ביותר גזלנים הם ועושים מעשה רשעות (אג"מ י"ד ג - קל"ד)

II. מה עדיף קבורה אצל אבותיו בחו"ל או קבורה בא"י לבן חו"ל

א) שמעתי מרב מנשה קליין שקבורה בא"י הוא מצוה גדולה ועדיף מקבורה בקברי אבותיו שהוא בחו"ל שהוא אינו מצוה רק משום דנוח נפשיה לקבור שם ואפילו אם ההוצאה יקר מאד יותר טוב לקטן הירושה ולזכה לכפרה גמורה והכל בגדר כיבוד אב אבל אחרים אינם צריכים לפזר ממונם ע"ז

ב) אמנם שמעתי מרב דוד פיינשטיין בשם אביו שמי שבקש דוקא לקבור בא"י אבל בלא בקשה צריך לקברו בחו"ל דאין מעלה בקבורת א"י וצ"ע